

Startnotitie

Hervormingsagenda Jeugd 2024-2028

Versie college d.d 10 september 2024

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Leeswijzer	4
1 Aanleiding en voortraject	5
2 Oorzaken stijgende kosten	6
3 Lokale visie en uitgangspunten	7
3.1 Visie	7
3.2 Uitgangspunten	7
4 Doelstellingen en interventies	8
Thema 1: Reikwijdte en pedagogische basis	8
Thema 2: Domeinoverstijgende samenwerking	11
Thema 3: Stevig Lokaal Team	15
5 Kwaliteitsverbetering, blijvend leren en data gedreven werken	19
5.1 Wat gebeurt er op landelijk niveau?	19
5.2 Wat doen we regionaal?	19
5.3 Wat doen we lokaal?	19
6 Programmastructuur en proces	21
7 Communicatie en participatie	23
8 Risico's	24
9 Financiën en personeel	27
Bijlage 1: Cijfers jeugdhulp 2023	28
Bijlage 2: Overzicht investeringen en besparingen interventies	30

Inleiding

De [Hervormingsagenda Jeugd](#) is een landelijk ambitieus akkoord met grote gevolgen voor gemeenten. De agenda heeft 2 doelen, die nadrukkelijk aan elkaar zijn gekoppeld:

1. Betere en tijdige zorg en ondersteuning voor de meest kwetsbare kinderen, op de juiste plek en wanneer dit nodig is.
2. Een beheersbaar en daarmee duurzaam financieel houdbaar stelsel.

De Hervormingsagenda Jeugd is na intensief overleg tussen het Rijk, VNG, zorgaanbieders, cliëntenorganisaties, jongerenvertegenwoordigers en professionals (samenwerkende beroepsverenigingen) tot stand gekomen. Gezamenlijk staan we voor de uitdaging om een cultuur- en gedragsverandering op gang te brengen. Dit betekent dat er een verschuiving op gang dient te komen van een benadering gericht op het individuele kind, naar een context gerichte benadering, gericht op het hele systeem waarbij gezinnen en jeugdigen centraal staan. Problematiek in de jeugdzorg kent oorzaken die in verschillende domeinen liggen (onderwijs, volwassen GGZ, bestaanszekerheid) en vragen om een sterk samenhangende en integrale aanpak. Dit vraagt van alle betrokken partijen (ouders, zorgprofessionals, gemeenten, onderwijs etc.) een andere manier van denken en doen. Soms moeten eerst bestaanszekerheid en rust in het gezin op orde komen, voordat hulp effectief is. Dit is geen nieuwe beweging. De ambities uit de Hervormingsagenda sluiten goed aan bij het lokale jeugdbeleid van de gemeente Culemborg, het koersdocument Sociaal Domein en het bestuursakkoord. Het vraagstuk is urgent en vraagt om gerichte actie, omdat de kosten elk jaar fors stijgen, er steeds minder personeel is en de problematiek bij de jongeren toeneemt. Deze beweging is al in gang gezet en moet er uiteindelijk ook toe leiden dat we fors minder geld uitgeven aan jeugdzorg. Voor Culemborg gaat het om een beoogde besparing van totaal 1,4 miljoen euro. In de startnotitie schetsen we wat de Hervormingsagenda Jeugd voor de gemeente Culemborg betekent en hoe we de landelijke ambities vertalen naar lokale interventies die bijdragen aan de noodzakelijke cultuur- en gedragsverandering en een duurzaam financieel stelsel. Deze startnotitie is de start van een programma Hervormingsagenda Jeugd. Op basis van een eerste analyse hebben we voorlopige keuzes gemaakt waar we op gaan inzetten met als uitgangspunt dat we inzetten op interventies die bewezen effectief zijn en bijdragen aan de cultuur- en gedragsverandering die nodig is.

We realiseren ons dat dit een forse opgave is en dat de praktijk weerbarstig is. De maakbaarheid van het Sociaal Domein is beperkt. Het is belangrijk dat we ons bij alles wat we doen daarom steeds de vraag blijven stellen: Worden ouders en kinderen hier beter van? Wat hebben professionals (uit het Sociaal Team) nodig? Kostenbewustzijn onder professionals en maatschappelijke partners is van groot belang om de zorg voor de meest kwetsbare kinderen beschikbaar te houden. We dragen hierin samen met jeugdhulpaanbieders, het onderwijs en het Rijk een gezamenlijke verantwoordelijkheid. We stellen ons proactief op en wachten niet op wetwijzigingen die in de Hervormingsagenda worden aangekondigd.

De Hervormingsagenda Jeugd vraagt ook dat we soms onzekerheid moeten accepteren, niet te hoge verwachtingen stellen aan onze maatschappelijke partners en jeugdhulp professionals en dat we ons richten op de lange termijn en blijvend leren centraal stellen in alles wat we doen. Het leren draait om hoe de diverse partijen bijdragen aan een gezamenlijk doel en hoe we daarin continu kunnen verbeteren. De lokale opgave hangt uiteraard nauw samen met de regionale opgaven. Veel zaken die we lokaal regelen zijn randvoorwaardelijk om regionaal en bovenregionaal resultaat te behalen. Een aantal lokale thema's komen ook terug in de al vastgestelde regiovisie jeugd en pakken we waar mogelijk regionaal op. Deze notitie focust zich op de lokale opgave.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 gaan we in op de voorgeschiedenis van de Hervormingsagenda Jeugd. Waarom en door wie is deze tot stand gekomen? In hoofdstuk 2 staan een aantal cijfers over de jeugdzorg en de grote oorzaken van de stijgende kosten. In bijlage 1 staan meer gegevens over de kosten, verwijzers en het aantal cliënten per zorgvorm. In hoofdstuk 3 beschrijven we de visie en uitgangspunten die aan de gekozen interventies ten grondslag liggen. In hoofdstuk 4 beschrijven we wat we willen bereiken en welke interventies we daarvoor uitvoeren. In hoofdstuk 5 beschrijven we wat er nodig is om te zorgen voor passende hulp die echt werkt. In hoofdstuk 6 gaan we in op de programmastructuur en het proces om het programma Hervormingsagenda Jeugd te starten. In hoofdstuk 7 gaan we in op de betrokkenen en hun rol. Hoofdstuk 8 beschrijft de algemene risico's en maatregelen. Hoofdstuk 9 en bijlage 2 geven een voorlopige uitwerking van de investeringen en besparingen die we moeten doen om de ambities uit de Hervormingsagenda te realiseren.

1 Aanleiding en voortraject

Gemeenten zijn sinds 2015 verantwoordelijk voor de jeugdzorg (bestaande uit: jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering), maar hebben grote moeite om de kosten binnen het beschikbare budget te houden. De nadruk ligt vaak nog teveel op het individuele kind, in plaats van op het systeem en de context, er zijn grote personeelstekorten en de wachtlijsten zijn toegenomen. Bovendien is gebleken dat de reikwijdte van de Jeugdwet te groot is. Het Rijk heeft daarom in de Hervormingsagenda Jeugd met ouders en jongeren, zorgprofessionals, zorgaanbieders en gemeenten plannen gemaakt om de jeugdzorg te verbeteren. Deze verbeteragenda heeft grote impact op gemeenten, jeugdhulpregio's en jeugdhulpaanbieders.

De totstandkoming van de Hervormingsagenda Jeugd kent een lange voorgeschiedenis. Vanaf 2018 is de VNG intensief in gesprek met het Rijk over de grote tekorten van gemeenten door de sterk toegenomen uitgaven in de jeugdhulp. Het lukte de VNG en het Rijk niet om tot overeenstemming te komen. De Commissie van Wijzen heeft vastgesteld dat het Rijk gemeenten moet compenseren voor de tekorten vanaf 2022. Daarnaast heeft de Commissie de opdracht gegeven om te komen tot een ontwikkelagenda voor betere jeugdhulp en een beheersbaar stelsel. Het landelijke besparingspotentieel is door de Commissie ingeschat op 1 miljard structureel vanaf 2028. De discussie werd lange tijd gedomineerd door de financiën. Dit staat inhoudelijke vernieuwing in de weg. Daarom is het belangrijk dat we beide doelen (betere zorg en ondersteuning en een beheersbaar stelsel) consequent aan elkaar koppelen. Ook het financiële aspect moeten en willen we serieus nemen. Als we nu geen maatregelen nemen, is het risico dat we in een later stadium rigoureuze maatregelen moeten nemen en belangrijke voorzieningen in de sociale basis onder druk kunnen komen te staan. Dit willen we uiteraard voorkomen.

De Hervormingsagenda kent 9 thema's die allemaal met elkaar samenhangen:

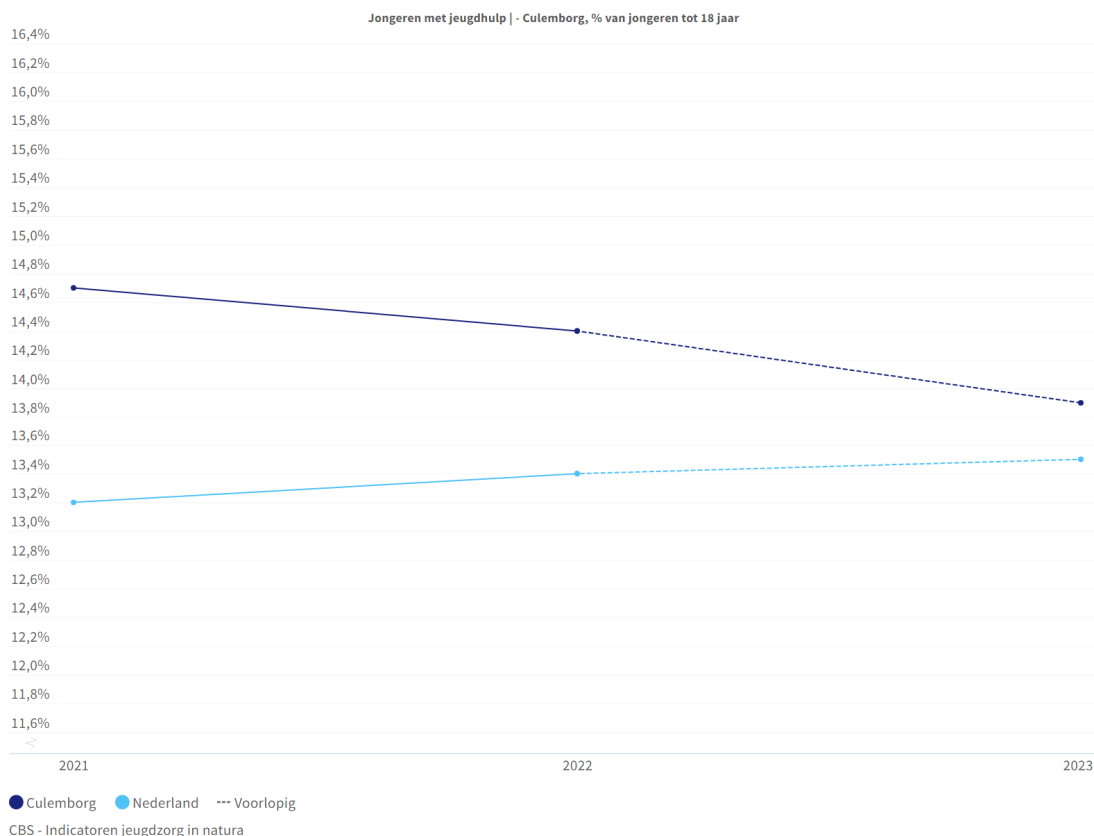
1. Reikwijdte en pedagogische basis
2. Domeinoverstijgende samenwerking (onderwijs, volwassen GGZ en bestaanszekerheid)
3. Toegang (stevig sociaal team)
4. Terugdringen residentiele jeugdhulp
5. Kwaliteitsverbetering en blijvend leren
6. Verbeteren van de organisatie en inkoop van specialistische jeugdzorg
7. Eenvoudigere uitvoering en inkoop, minder administratieve lasten
8. Data en monitoring
9. Een structureel beter financieringsmodel

Grofweg kunnen we stellen dat de eerste drie thema's de grootste lokale verantwoordelijkheid met zich meebrengen. In deze startnotitie hebben we ons in eerste instantie op de eerste drie thema's gericht. Thema vijf en acht krijgen ook een plek in de programmastructuur. Hier hebben we de afgelopen tijd wel al een start mee gemaakt en zijn daarom minder urgent. Uiteraard werken we ook in regionaal verband samen om op de andere thema's stappen te zetten. Gemeenten helpen en informeren elkaar via onder meer het regionale beleidsoverleg jeugd. Dit kan een versterkend effect hebben op de lokale interventies. Thema's 4 t/m 9 worden met name op (boven)regionaal en landelijk niveau opgepakt en aangejaagd, maar op thema 5 en 8 hebben we ook lokaal iets te doen. In de regiovisie jeugdhulp zijn 4 actielijnen benoemd die ook nauw verbonden zijn met de Hervormingsagenda. Dit betreft: Normaliseren, een brede blik, zo thuis mogelijk, duurzaam en betaalbaar. In de regiovisie is afgesproken dat er per actielijn een regionale projectgroep geformeerd wordt waar inzet vanuit de lokale gemeenten wordt gevraagd.

2 Oorzaken stijgende kosten

In Culemborg ontvangt 13,9 % van de jeugdigen een vorm van jeugdhulp in 2023 (landelijk is dit 13,5 %).¹ Opvallend is dat de trend in Culemborg is dat het aantal cliënten daalt, terwijl dit landelijk juist toeneemt. De kosten blijven echter wel jaarlijks stijgen.

In Culemborg zien we dat de stijging in de kosten dan ook grotendeels wordt veroorzaakt door langere trajecten, inzet van specialistische zorg en/of stapeling van zorg of een groter volume en niet zozeer door de groei van het aantal cliënten. Daarnaast zien we dat een klein deel van de jeugdigen met complexe problematiek verantwoordelijk is voor een groot deel van de kosten. Dit is een landelijk beeld en financieel niet houdbaar. Bovenal willen we dat kinderen veilig, kansrijk en gezond opgroeien in een zo thuis mogelijke omgeving. In bijlage 1 staan meer gegevens over de kosten, verwijzers en het aantal cliënten per zorgvorm. Wat zijn de oorzaken van deze stijgende kosten in de jeugdzorg? Het Nederlands Jeugdinstituut NJI heeft hier veel onderzoek naar gedaan en grofweg zijn er 3 belangrijke oorzaken te onderscheiden²:

1. Het problematiseren van gewone obstakels die bij het opvoeden en opgroeien horen en de hoge geluksnorm.
2. Problemen in de samenleving (prestatiedruk, toename van het aantal echtscheidingen, bestaansonzekerheid etc.)
3. Er leven hoge verwachtingen in de samenleving dat jeugdzorg deze problemen kan (en zou moeten) oplossen.

¹ Waar Staat Je Gemeente (2023). Dashboard Jeugd en Jeugdhulpverlening

² Nederlands Jeugd Instituut (2019) Het groeiend jeugdzorggebruik. Duiding en aanpak.

3 Lokale visie en uitgangspunten

3.1 Visie

De visie van de gemeente Culemborg op de Hervormingsagenda Jeugd is dat het nodig is om te investeren in de lange termijn door onszelf en professionals niet als probleemoplosser te zien, maar als facilitator van verandering. Dit betekent onder andere dat we oog hebben voor intergenerationele problematiek, bestaanszekerheid en een meer bescheiden rol zien weggelegd voor hulpverleners en de overheid. We zien juist een grotere rol weggelegd voor de gemeenschap om een gezin heen, zonder het netwerk te overvragen of onrealistische verwachtingen te hebben. Het gaat over het versterken van relaties, aansluiten bij wat er al is, de jongeren actief betrekken en eigen regie van de jongeren stimuleren. We kijken breed naar wat het hele gezin nodig heeft en zoeken naar manieren om het informele netwerk een prominente rol te geven als de draagkracht in gezinnen beperkt is. Dit sluit aan bij het gedachtegoed van circulaire zorg en is ontstaan vanuit de Jouw Ingebrachte Mentor (JIM) aanpak. De kracht van JIM is dat iemand uit het netwerk een plek krijgt om echt iets te betekenen voor de jongere. Deze aanpak staat in hoofdstuk 4 uitgebreider beschreven.

Uit onderzoek blijkt er een duidelijk verband tussen lage sociaaleconomische status en hoog gebruik van jeugdzorg.³ We onderschrijven daarom de visie dat als we het gebruik van jeugdzorg willen beperken, we langdurig moeten investeren in bestaanszekerheid. Uit onderzoek blijkt ook dat naarmate de welvaart van gezinnen toeneemt, opvoedproblemen afnemen. De oorzaken van de stijgende kosten laten zien dat we de problemen in de jeugdzorg niet als organisatie en binnen het jeugddomein alleen kunnen oplossen. Ze zijn ook niet snel en makkelijk oplosbaar en beheersbaar, maar wel noodzakelijk en urgent, gezien de mentale problemen waar jongeren mee kampen én vanwege de precaire financiële situatie van de gemeente Culemborg. Onderzoek naar 5 gemeenten waar geen hoge tekorten zijn, hebben geen concrete succesfactoren aan het licht gebracht, waaraan dit te danken zou zijn. Zowel de jeugdzorg als de wijze van inkoop waren in deze gemeenten op verschillende manieren georganiseerd. Wel werd een aantal factoren geïdentificeerd die bijdroegen aan een succesvol jeugdzorgbeleid: Politiek-sociale stabiliteit, de aanwezigheid van consequent en consistent doorgevoerde visie, een sterke basis in de eerste lijn, ondersteund door nabije specialistische jeugdzorgprofessionals en een grote rol voor monitoring.”⁴

3.2 Uitgangspunten

In de startnotitie zien we een aantal van bovenstaande factoren terugkomen. Wij kunnen lokaal een belangrijke en noodzakelijke bijdrage leveren om de cultuur- en gedragsverandering aan te jagen en onze visie uit te dragen naar onze inwoners en maatschappelijke partners. De volgende uitgangspunten zijn leidend geweest in de keuze voor de interventies:

- De interventies dragen bij aan de cultuur- en gedragsverandering (van individueel gerichte benadering naar systeem/contextgerichte benadering)
- De interventies dragen bij aan het normaliseren en het versterken van de pedagogische basis
- De interventies hebben veel impact hebben op de leefwereld van jeugdigen
- De interventies zijn gericht op het verbeteren van bestaanszekerheid van onze inwoners
- De interventies zijn bewezen effectief

De gekozen interventies zijn niet het toverstokje voor verandering, maar we zijn er van overtuigd dat dit gaat helpen om de noodzakelijke beweging in gang te zetten.

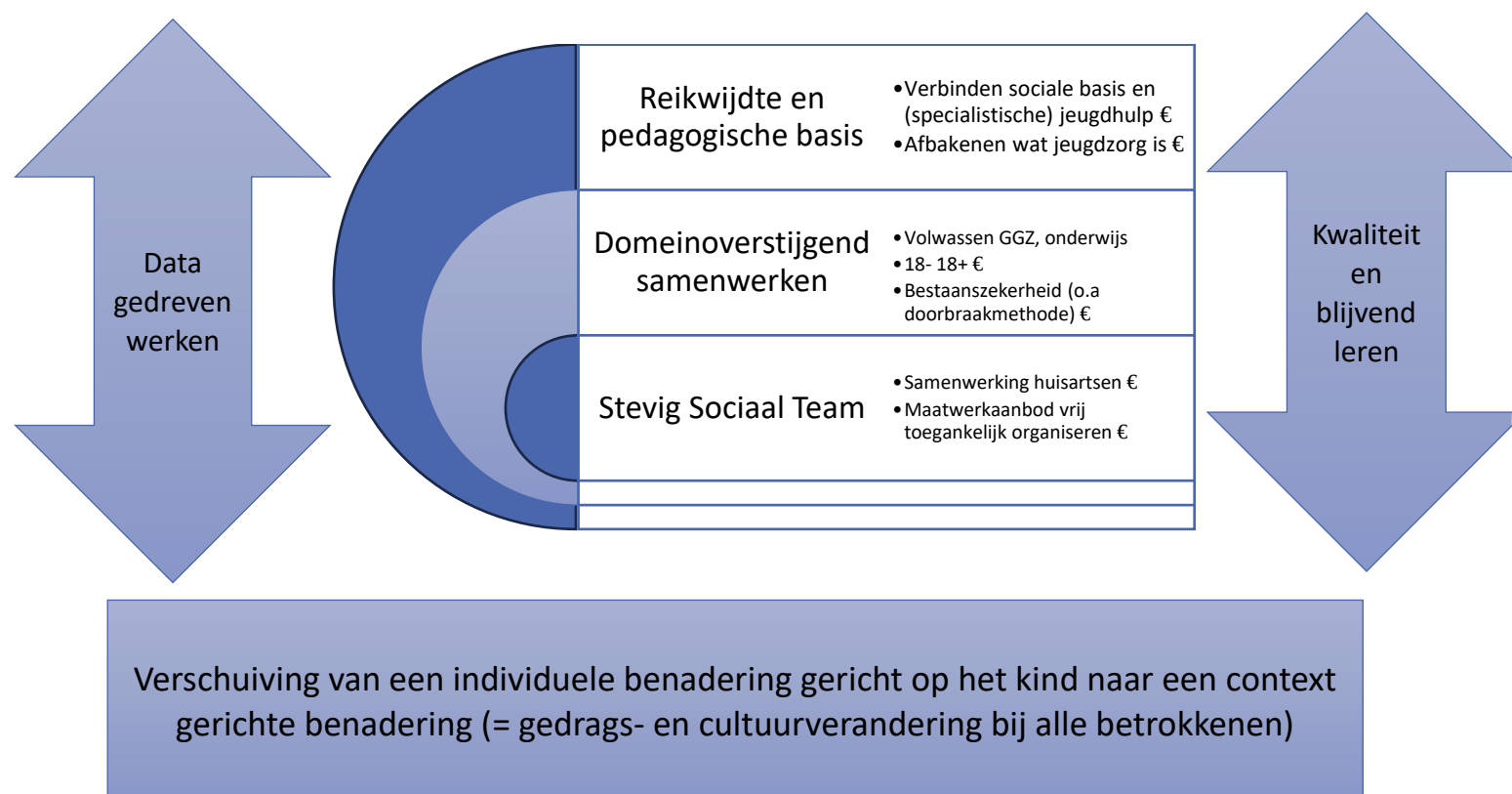
³ Significant (2017) Sturing op specialistische jeugdhulp. Exploratief onderzoek naar het zorglandschap specialistische jeugdhulp.

⁴ Verwey Jonker Instituut (2021) Eigenwijs Transformeren.

4 Doelstellingen en interventies

De lokale opgave van de Hervormingsagenda Jeugd bestaat uit 3 thema's (zie afbeelding hieronder). Waar '€' staat, verwachten we dat het mogelijk is om een besparing te realiseren. Datagedreven werken en een gedegen analyse vormen de basis om keuzes te maken (thema 8 uit het landelijke akkoord). Ook is het van belang om een leercyclus op gang te brengen van zowel professionals, beleidsmakers en bestuurders om te kunnen bijsturen waar nodig (thema 5 uit het landelijke akkoord).

Hieronder beschrijven we per thema wat de kern van de opgave is, welke doelstellingen we hebben en welke interventies we verder uitwerken om dit te bereiken.

Thema 1: Reikwijdte en pedagogische basis

Reikwijdte

De reikwijdte van de Jeugdwet is nu heel groot. Het varieert van lichte hulp (begeleiding) tot zwaar (gesloten jeugdzorg). Het Rijk wil de Jeugdwet aanpassen om de reikwijdte te beperken. De landelijke handreiking om de reikwijdte van de Jeugdwet te beperken is er voornamelijk nog niet. Hiermee staat de gemeente voor de keuze wanneer we de verordening en beleidsregels willen actualiseren. De noodzaak in Culemborg is er wel omdat de verordening – nu WMO en jeugd samen – dit jaar wordt gesplitst. Aanpassing is ook nodig omdat een aantal zaken met de invoering van het nieuwe Sociale Team zijn veranderd. Logischerwijze zal er in 2024 een actualisering van verordening en beleidsregels plaatsvinden en zal de beperking van de reikwijdte in 2025 en verder op de agenda staan. De VNG adviseert om landelijke

ontwikkelingen af te wachten rondom het thema reikwijdte. De komende tijd verleggen we daarom de focus van de brede discussie over wat jeugdhulp is en de reikwijdte van de Jeugdwet, naar focus op datgene waarvan we weten dat het bijdraagt aan verandering: Investeren in de meest kwetsbare jeugdigen en gezinnen. Uit landelijk onderzoek blijkt dat ongeveer 15% van de gezinnen een groot deel (soms wel 75%) van het budget gebruikt.⁵ Dit vertaalt zich gedeeltelijk door in de lokale situatie in Culemborg, waar uit een analyse blijkt dat slechts 12 jeugdigen verantwoordelijk zijn voor bijna een kwart van het jeugdhulp budget.

Pedagogische basis

Investeren in de pedagogische basis is één van de speerpunten van het Koersdocument Sociaal Domein en het beleidsplan Sociale Basis dat in voorbereiding is. Het is van belang dat jeugdigen en gezinnen zoveel mogelijk toegerust zijn om (hulp)vragen gezamenlijk en in hun sociale context op te pakken en als dat niet lukt, antwoorden laagdrempelig weten te vinden. De pedagogische basis bestaat uit alle contacten, sociale relaties en leefomgevingen die bijdragen aan het opgroeien van kinderen. Dat zijn bijvoorbeeld familie, vrienden, burens (persoonlijke sfeer) medewerkers van de opvang, jongerenwerkers en sporttrainers (gemeenschappelijke sfeer) en leerkrachten, de jeugdverpleegkundige en hulp- en ondersteuningsaanbod (institutionele sfeer). Het verstevigen hiervan betekent dat we als gemeente actief inzetten op het versterken van bestaande (informele) structuren, gemeenschapsvorming, het versterken van ouderschap en het begeleiden van een gelijkwaardige samenwerking tussen formele en informele steunstructuren. We erkennen daarnaast dat er voor sommige gezinnen in een kwetsbare positie meer ondersteuning nodig is, wat niet is op te vangen binnen de pedagogische basis.

Doelstelling
Jeugdigen kunnen duurzame relaties opbouwen in het gewone leven en zo thuis mogelijk opgroeien. Waar nodig werkt (specialistische) jeugdhulpverlening gelijkwaardig samen met een vertrouwenspersoon uit het netwerk van de jeugdige. Dit draagt bij aan het gezond, veilig en kansrijk opgroeien en helpt bij alledaagse opvoedvragen met een netwerk als er ondersteuning nodig is.

In Culemborg zetten we al op verschillende manieren in op het verstevigen van de pedagogische basis, bijvoorbeeld door subsidies te verlenen aan partijen zoals Buurtgezinnen, Lies Kids en Krachtig Ouderschap en het Schoolmaatschappelijk werk. Ook binnen de lokale vertaling (Gezond en Actief Culemborg (GAC) van de landelijke GALA/IZA-akkoorden zijn er een aantal thema's die sterk samenhangen met versterken van de pedagogische basis. Bijvoorbeeld: Kansrijke Start (De eerste 1000 dagen van een kind), voorkomen middelengebruik en verstevigen mentale weerbaarheid jeugd. Op de 3 jeugdthema's zijn werkgroepen geformeerd, waarin de belangrijkste (maatschappelijke) partners in deelnemen en één beleidsadviseur Jeugd. De rijksfinanciering voor de doelen binnen het GAC hebben een looptijd van 2023 tot 2026.

Hieronder schetsen we de interventies die we aanvullend hieraan inzetten in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd.

⁵ Radaradvies (2024). Kansrijke oplossing bezuinigingsdoel Hervormingsagenda Jeugd.

Interventie	Meetbaar resultaat
Versterken samenwerking met informele steun(figuren): Verkennen implementatie JIM-methodiek en stimuleren eigen kracht conferentie	35% van de uithuisplaatsingen voorkomen. Minder jeugdigen en gezinnen doen een beroep op jeugdzorg.
Jouw Ingebrachte Mentor (JIM) Jouw Ingebrachte Mentor is een manier om de sociale basis en de hulpverlening te verbinden en in te zetten om duurzame relaties in het gewone leven van jeugdigen te realiseren. Uit analyse blijkt dat een beperkt aantal jeugdigen verantwoordelijk zijn voor ca. 20% van de kosten die we uitgeven aan jeugdhulp. Het gaat grotendeels om indicaties voor verblijf. Uit onderzoek blijkt dat de inzet van JIM 25% van de uithuisplaatsingen kan voorkomen waarbij 50% ook aannemelijk is. Het werken met zelfgekozen steunfiguren kan daarnaast schooluitval en verblijf in de gesloten jeugdzorg voorkomen of de duur van het verblijf verminderen. Eigen Kracht Conferentie Een andere methodiek vanuit dezelfde gedachte is de Eigen Kracht Conferentie (EKC). Deze methodiek is meer gericht op de ouder van de jeugdige, vaak een jonger kind. Tijdens een EKC gaan ouders onder begeleiding van een Eigen Kracht Coördinator in gesprek met mensen uit hun netwerk. Uitkomst van een EKC kan zijn dat ouders veel meer steun uit hun eigen netwerk ontvangen. De gemeente Culemborg kan stellen dat de inzet van het Sociaal team en/of een EKC vooraf gaat aan het verstrekken van een maatwerkvoorziening jeugdhulp.	

Risico	Maatregel
Het samenwerken met het netwerk vraagt om balanceren en een hoge tijdsinvestering. Veel professionals ervaren gebrek aan tijd en ruimte, waardoor soms onvoldoende wordt ingezet op het betrekken van het sociale netwerk en organiseren van informele steun.	Voorkomen dat de professional uitsluitend wordt afgerekend op concreet behaalde, meetbare resultaten bij individuele cliënten. Zorgen voor voldoende tijd bij professionals om te voorkomen dat ze vanuit risicobeheersing teveel blijven koersen op de inzet van formele hulpverlening.
De JIM-aanpak kan spaaklopen als een jongere doorstroomt en met begeleiders te maken krijgt die niet bekend zijn met de methodiek. We streven er dan ook naar deze methodiek regionaal te implementeren.	De regio gemeenten, grote zorgaanbieders, Gecertificeerde Instellingen en maatschappelijke partners in de sociale basis meenemen in de aanpak en werkwijze. Entrea Lindenhout werkt op regionaal niveau al met de JIM methodiek.
Soms is er sprake van een kwetsbaar of niet steunend netwerk. Het vraagt veel van een hulpverlener om dan samen met de jeugdige een geschikte JIM te vinden.	Tijdens de training in de JIM methodiek wordt aandacht besteed hoe je hiermee om kunt gaan als hulpverlener.

De EKC is opgenomen in de verordening/beleidsregels, maar wordt in de praktijk niet toegepast.

Aandacht hebben voor het daadwerkelijk toepassen van regelgeving in de praktijk. Daarnaast is het belangrijk ook te accepteren er door het informele netwerk op andere wijze ondersteuning geboden wordt dan vanuit professionele optiek soms bedacht wordt. Het netwerk moet die ruimte ook krijgen en we moeten ervoor waken dat we niet altijd onze professionele norm opleggen.

Potentiële besparing

Gemeenten die al met de JIM aanpak werken hebben een kosten baten analyse gemaakt. Op basis daarvan kan gesteld worden dat met ieder succesvol traject zo'n €30.000 - 40.000 aan zorgkosten is voorkomen.⁶

Investering

JIM vraagt om een investering van 400 euro per deelnemer. We zullen medewerkers van het Sociaal Team en naar verwachting ook een aantal partners trainen in de methodiek. De JIM aanpak kost in het begin veel tijd en daar moet je in willen investeren (waar nodig extra formatie voor het Sociaal Team beschikbaar stellen). Er is meer voor nodig dan een training alleen. Het vergt ook durf en ruimte om te experimenteren en ruimte vanuit het bestuur en management om dit te laten ontstaan. Ook is er aandacht nodig voor de borging en verandering in mindset van professionals.

Thema 2: Domeinoverstijgende samenwerking

Kinderen van ouders met financiële of psychische problemen of die niet beschikken over een passende woning, lopen een verhoogd risico op het zelf ontwikkelen van problemen gedurende hun jeugd en in hun volwassen leven. Kinderen van ouders met problemen doen relatief vaak een beroep op jeugdhulp. Als een gezonde ontwikkeling van kinderen onder druk komt te staan door problemen die hun ouders hebben, kan jeugdhulp weliswaar behulpzaam zijn, maar nooit alleen het antwoord bieden. Daarom leggen we de focus op het verbeteren van bestaanszekerheid van de meest kwetsbare gezinnen en jeugdigen en samenwerking met de volwassen GGZ. Dit is ook van belang op het moment dat jongeren 18 worden. De overgang en grijs gebied tussen wetgeving kan er voor zorgen dat jongeren tussen wal en schip raken of dat gemeenten onterecht betalen voor zorg waar ze niet voor verantwoordelijk zijn.

Doelstelling

Een integrale en gecoördineerde aanpak van meervoudige problematiek, zodat de achterliggende oorzaken van problemen (zoals bestaanszekerheid) in gezinnen en bij jongeren tijdig worden aangepakt en de overgang in wetgeving als jongeren 18 worden niet voor belemmeringen zorgt.

⁶ Voorstel plan van aanpak: Voorkomen uithuisplaatsing in samenwerking met informele steunfiguren (2023). Bijlage 6. Informatie Nota (Boven) regionale transformatie jeugdzorg. Gemeente Zwolle

Interventie	Meetbaar resultaat
Monitoren en uitbreiden doorbraakmethode	Aantal casussen die via de doorbraakmethode een besparing opleveren is verdubbeld
Kinderen van ouders met problemen op het gebied van bestaanszekerheid (huisvesting, schulden) doen relatief vaak een beroep op jeugdhulp. Als een gezonde ontwikkeling van kinderen onder druk komt te staan door problemen die hun ouders hebben, kan jeugdhulp weliswaar behulpzaam zijn, maar nooit alleen het antwoord bieden. De doorbraakmethode helpt om integraal en vanuit het perspectief van de inwoner naar complexe problematiek te kijken.	

Risico	Maatregel
Het kan zijn dat de kosten voor rekening zijn van het ene budget en de baten ervaren worden binnen een ander budget. Dit kan binnen het gemeentelijk Sociaal Domein, maar ook over wetgevingen heen. Bijvoorbeeld dat de baten bij de zorgverzekeraar liggen in plaats van bij de gemeente. Dit is erg casus specifiek en op voorhand niet exact te voorspellen. De doorbraakplannen geven hier wel inzicht in zodat bij trends dit input geeft voor beleid en begroting.	Er zijn innovatieve manieren van gebiedsgerichte financiering over wetgeving heen (bijvoorbeeld zoals in proeftuin Ruwaard in Oss). Doel: Het laten aansluiten van de geldstromen voor zorg en ondersteuning op de behoeften van inwoners. Concreet betekent dit werken vanuit één (wijk)budget voor Wmo, welzijn, Jeugdwet, WLZ, zorgverzekeraar. Dit vraagt echter veel voorbereiding en bestuurlijke draagvlak bij de betrokken partijen in een wijk. Hier willen we naar toe werken, maar dit vraagt veel tijd en investering.

Potentiële besparing
Volgens het Instituut voor Publieke Waarden zijn met de doorbraakmethode gemiddeld per casus ca. € 10.000 bespaard voor de Jeugdwet. Andere gemeenten die al een aantal jaren met de doorbraakmethode werken zien een gemiddelde besparing van € 5000 euro per casus.
Investing
We zijn in 2024 gestart met de implementatie van de Doorbraakmethode (de procesregisseurs veiligheid en twee medewerkers van het Sociaal Team). Om dit te kunnen uitbreiden en borgen is er training en scholing van meer professionals nodig.

Interventie	Meetbaar resultaat
Sturen op vermindering inzet verlengde jeugdzorg	- Inzet verlengde jeugdhulp met 6% terugdringen. - Elke jeugdige met een indicatie jeugdhulp heeft een perspectiefplan (vanaf 16 jaar starten met voorbereiden op 18 jaar worden)
Binnen Culemborg hebben we te maken met veel verlengde jeugdzorg (t.o.v. het landelijk gemiddelde). We hebben bijna 8.7% van alle jeugdigen in een verlengd jeugdzorgtraject, waar het landelijk gemiddelde ligt op 1.6%. Het kan nodig zijn dat een (J)GGZ behandeling voort gezet moet worden na het bereiken van de leeftijd van 18 jaar. Het is een misverstand dat dit moet en kan vanuit de verlengde jeugdwet. Juridisch gezien is er niet altijd sprake van de verlengde Jeugdwet na de leeftijd van achttien jaar. De verlengde Jeugdwet is alleen bedoeld voor pleegzorg en gezinshuizen, zorg die voortvloeit uit het strafkader en zorg die niet onder een andere wetgeving kan vallen. Eerste stap is om een concrete analyse met betrekking tot de huidige lopende indicaties verlengde jeugdzorg uit te voeren.	

Risico	Maatregel
Er zijn ook vormen van jeugdhulp voor 18-plussers waarvoor geen wettelijk recht bestaat op grond van een andere wet dan de Jeugdwet. Het risico bestaat dat deze hulp onvoldoende kan doorlopen of dat jongeren 'verdwijnen' en zorg gaan mijden. Dit kan allerlei negatieve maatschappelijke gevolgen met zich meebrengen, zoals schulden, uitval uit studie of werk, verslaving, verslechtering van gezondheid, verval in criminaliteit, dakloosheid, ongeplande zwangerschappen en slecht ervaren kwaliteit van leven. Daarnaast is het zo dat het type hulp en ondersteuning dat voor deze groep beschikbaar is, beperkt is of onvoldoende aansluit bij de leefwereld van jongeren.	Op tijd beginnen met het opstellen van een perspectiefplan en zorgen dat aanbieders betrokken blijven tot er passende vervolghulp is. Dit vraagt om een proactieve houding en aanpak van medewerkers van het Sociaal Team. In de praktijk zien we dat er pas laat begonnen wordt met het opstellen van een perspectiefplan. Toegesneden preventieve ondersteuning, zorg en begeleiding moet bestaan uit een integrale benadering die alle essentiële leefgebieden omvat (big 5): (toekomstige) huisvesting; inkomenspositie, werk of opleiding, zorg- en begeleiding en investeren in de sociale omgeving.
We zijn afhankelijk van kennis en medewerking bij aanbieders/verwijzers.	Investeren in communicatie en het blijvend onder de aandacht brengen van de mogelijkheden.

Potentiële besparing
In 2023 zijn er ca 60 jeugdigen boven de 18 met een indicatie vanuit de jeugdwet. Voor pleegzorg en Gezinshuizen geldt dat dit mogelijk is tot 21 jaar. 28 jeugdigen boven de 18 ontvingen behandeling en 20 jeugdigen begeleiding. Hiervan kunnen we concluderen dat ze niet onder de jeugdwet vallen. Dit levert potentieel een besparing op van € 150.000. De overige 20 jongeren zaten in verblijf. Kosten daarvan zijn ca. € 600.000. Daarvan verwachten we dat een deel nog wel onder de verlengde jeugdwet zal vallen. Totaal verwachten we dat een besparing van 300.000 reëel is.
Investering
We borgen dit in de reguliere werkwijze en voeren deze interventie uit met de beschikbare capaciteit binnen het Sociaal Team.

Interventie	Meetbaar resultaat
Aanpak gezinnen/jongeren met meervoudige en complexe problemen	Het % gezinnen waarbij een erkende effectieve interventie is ingezet en problemen rondom bestaanszekerheid zijn opgelost is gestegen.
We maken een analyse/klantreis van de 20 meest kwetsbare gezinnen die verantwoordelijk zijn voor een groot aandeel van de kosten van jeugdhulp. We verkennen of we een pilot kunnen starten waarbij we de bestaanszekerheid structureel regelen en systeemgerichte gezinscoaching starten. Dit is een erkende interventie en beoordeeld als goed onderbouwd door het Nederlands Jeugdinstituut (NJI). De gezinscoach werkt aan het vergroten van de opvoedingsvaardigheden en de sensitiviteit van de ouders, het verminderen van stress door financiële, psychische of relatieproblemen, het vragen en aanvaarden van hulp en het vergroten van sociale steun. We verbinden gespecialiseerde jeugdhulpaanbieders met lokale partijen in de sociale basis, zoals het jongerenwerk of de Intensief Casemanagers (ICM). We brengen de richtlijn gezinnen met meervoudige en complexe problemen voor jeugdhulp en jeugdbescherming onder de aandacht. Centraal hierin staan vragen als: - Wat is 'goed genoeg' ouderschap? - Wat zijn, voor welk type gezinnen, effectieve interventies om 'goed genoeg' ouderschap te realiseren? - Hoe kunnen hulpverleners de voortgang monitoren en nagaan of de ingezette hulp wel of niet aanslaat?	

Risico	Maatregel
Veel gezinnen met problemen op meerdere leefgebieden krijgen niet de juiste hulp of de hulp is niet effectief. De bestaande handelingsprotocollen en methodieken schieten voor deze gezinnen veelal tekort.	Het werken met deze gezinnen vergt een andere aanpak dan de gestandaardiseerde en geprotocolleerde werkwijze. Gezinnen met problemen op meerdere leefgebieden vragen om een aanpak waarin veel ruimte is voor creativiteit, flexibiliteit en betrokkenheid van de hulpverleners.
De term 'multiprobleemgezin' roept vaak negatieve associaties op. De gezinnen zelf voelen zich vaak hopeloos en ervaren dat het	Dit vraagt om een positieve benadering. Wat kunnen we doen om problemen rondom bestaanszekerheid weg te nemen

water hen tot de lippen komt maar niemand in staat is om hen te helpen. Zij hebben vooral behoefte aan een ondersteunende houding en werkwijze van hulpverleners.

zodat de stress afneemt? Hoe kun je als hulpverlener de gezinsleden benaderen vanuit hun kracht en mogelijkheden in plaats van hun problemen?

Potentiële besparing

Dit is lastig te kwantificeren, maar op het moment dat het lukt om te voorkomen dat er kinderen in verblijfzorg terecht komen, kan dit al meer dan € 100.000 per jaar per jeugdige schelen.

Investing

Pilot van 3 trajecten kost € 87.000 per jaar.⁷ Mogelijk zijn er al gecontracteerde aanbieders die met deze methode werken en die dit binnen de huidige inkoop kunnen inzetten.

Thema 3: Stevig Lokaal Team

De afgelopen jaren is er veel inzet gepleegd om de toegang in Culemborg te versterken en integraal vorm te geven in verbinding met de sociale basis. Partners in de sociale basis (Elk Welzijn, politie, Kleurrijk Wonen en de wijkmanagers van de gemeente Culemborg) werken al geruime tijd samen in het Sociaal Wijkteam aan het versterken van wijken en buurten. Sinds 2023 organiseren Santé Partners, ElkWelzijn en MEE-Vivenz met de gemeente Culemborg gezamenlijk de toegang tot welzijnsvoorzieningen, Wmo, jeugdhulp en financiële ondersteuning in Culemborg (Sociaal Team). Als gemeente hebben we hierin zowel een opdrachtgevende als uitvoerende rol.

Partners werken samen aan een toegang waar inwoners zich gezien en gehoord voelen en waar ze niet telkens opnieuw hun verhaal hoeven te doen. Een plek waar we samen met de inwoners kijken naar duurzame oplossingen bij voorkeur in de eigen omgeving. Hiermee hebben we al een mooie start gemaakt met de beweging om als gemeentelijke toegang zelf hulp te verlenen. Ook is het streven om te normaliseren en samen met jeugdigen en ouders een brede analyse uit te voeren en samen een gezinsplan op te stellen. Er is al veel bereikt, maar dit betekent niet dat we er al zijn. Een transformatie naar een stevig lokaal team vergt tijd en consistentie. Er is geen 'one size fits all'. Een succesvolle toegang valt of staat ook met een duidelijke visie, een goed doorlopen proces, langjarige vertrouwensrelaties met aanbieders, politieke stabiliteit en stevig leiderschap en organisatiecultuur. Het is belangrijk dat professionals zich gesteund voelen door de organisatie en de politiek en de juiste expertise en tijd hebben om ook bij complexe casuïstiek tot een goede analyse te komen en naast een gezin te blijven staan, ook als het moeilijk wordt (als er bijvoorbeeld onveiligheid speelt). Het is vooralsnog toch nog vaak de werkwijze om dan door te verwijzen naar specialistische hulp. Het is belangrijk om gezamenlijk stil te staan bij de vraag wat professionals, de gemeente en betrokken partners nodig hebben om dit te doorbreken. Daarnaast is het van belang te benadrukken dat er ook grenzen zitten aan hulpverlening. Niet alle problemen kunnen met hulpverlening worden opgelost. Ouders hebben vaak hoge verwachtingen van hulpverleners. Het steeds opnieuw uitdragen dat er grenzen zitten aan de maakbaarheidsgedachte op alle niveaus (uitvoering, beleid, management en politiek) is cruciaal.

De VNG heeft recent een 'Richtinggevend kader toegang, lokale teams en integrale dienstverlening' gepubliceerd. Wij omarmen dit richtinggevend kader als de leidraad voor het Sociaal Team Culemborg. Dit

⁷ NB: Er zullen nog keuzes gemaakt moeten worden welke interventies we wel en niet gaan uitvoeren binnen het beschikbare budget en de beschikbare ambtelijke capaciteit.

betekent dat we de opdracht aan het Sociaal Team, zoals deze er lag vanuit de vorming vanuit de integrale toegang, gaan herijken.

Doelstelling
Ouders en jeugdigen hebben snel en laagdrempelig toegang tot de juiste zorg en hebben (zoveel als mogelijk) één vast contactpersoon bij het Sociaal Team. Deze medewerker kijkt met een brede blik, biedt zelf hulpverlening en heeft de tijd om een grondige analyse te doen samen met het gezin, voordat er actie wordt ondernomen of wordt doorverwezen naar specialistische zorg. Professionals blijven betrokken en verwijzen zo min mogelijk door, maar halen waar nodig expertise erbij.

Om de toegang tot hulp nog laagdrempeliger vorm te geven, is inzetten op een vrije toegang tot maatwerkaanbod een logische stap. Dit doen we onder andere door een jeugdondersteuner aan te stellen bij het Sociaal Team die contactpersoon is van de huisartsen en zelf kortdurende behandeling kan bieden.

Interventie	Meetbaar resultaat
Inzet van een jeugdondersteuner binnen een huisartsenpraktijk, om zo onnodige doorstroom naar J-GGZ te ondervangen.	Van 40% van de jeugdigen met een jeugd-GGZ indicatie vaststellen dat er geen jeugdhulp of basis GGZ is verstrekt in plaats van specialistische GGZ.
De huisarts is wettelijk bevoegd om te verwijzen naar jeugdhulp. De huisarts is echter niet in de mogelijkheid een brede vraagverheldering uit te voeren en te kijken naar wat er speelt bij het kind, ouders en in de omgeving van het gezin. Uit analyse blijkt dat huisartsen een substantieel aandeel hebben in het (rechtstreeks) verwijzen naar o.a. jeugd-GGZ. In 2023 is de huisarts verantwoordelijk voor 86% van de verwijzingen naar de basis GGZ en 80% naar de specialistische GGZ. Dit betreft respectievelijk 139 en 174 verwijzingen. Het blijkt dat de inzet van een ondersteuner jeugd en gezin de huisarts (deels) ontlast, normaliserend werkt en indien nodig kan verwijzen naar passende jeugdhulp. Bovendien voorkomt een ondersteuner jeugd en gezin door het bieden van kortdurende gesprekken een groot aantal verwijzingen naar jeugdhulp, zodat deze hulp beschikbaar blijft voor kinderen en jongeren die het echt nodig hebben. In sommige gevallen is een verwijzing wel nodig. Deze afweging vraagt om een zorgvuldige analyse naar de oorzaken van de problematiek. Het verminderen van verwijzingen naar de specialistische jeugd-GGZ is geen doel op zich. Onderzoek toont aan dat zowel zorgprofessionals, toegangsmedewerkers, beleidsambtenaren, jeugdigen als hun ouders zelf positief zijn over deze vorm van zorg.	

Risico	Maatregel
De bereidheid van de huisartsen én de gemeente Culemborg om te investeren in de samenwerkingsrelatie.	Zorgvuldig proces doorlopen samen met de huisartsen en gezamenlijk een afweging maken voor welke variant we willen kiezen.
De werving van ondersteuner jeugd en gezin gezien de krapte op de arbeidsmarkt (BIG-registratie, expertise Jeugd GGZ, systeembenadering, kennis van richtlijnen, ernst taxatie afweging kunnen maken).	Indien nodig de functie eisen minder strikt maken.

Potentiële besparing
Op jaarbasis komen er circa 315 verwijzingen vanuit de huisartsen naar jeugdhulp. Het streven is (deze verhouding is gebaseerd op onderzoek⁸) dat: ▪ Ca. 29 cliënten worden verwezen naar preventief aanbod.   ▪ Ca. 130 cliënten kortdurende gesprekken geboden krijgen → geen verwijzing.   ▪ Ca. 156 cliënten verwezen worden naar jeugdhulp.   Voor ca. 120 jeugdigen volstaat de hulp van de jeugdondersteuner en is jeugdhulp voorkomen. We gaan hierbij uit van de gemiddelde kostprijs van BGGZ (€ 1069) en SGGZ (€ 4978).   58 jeugdigen x € 1069 = € 62.002 72 jeugdigen x € 4978 = € 359.064   Totaal: € 421.066 potentiële besparing op jaarbasis.
Investering
Uitgaande van 1 FTE (mogelijk verdeeld over 2 professionals), orthopedagoog-generalist (schaal 12 hoogste trede) hoort een salarisbedrag ca. € 167.000 per jaar incl. BTW. Indien het een aantal tredes lager is, is € 130.000 per jaar ook reëel. De insteek is om de starten met een orthopedagoog-generalist en op termijn af te schalen naar een minder hoogopgeleide professional.   Daarnaast moeten we rekening houden met kosten voor: Huur praktijkruimte bij de huisartsen ca. € 15.000 Onvoorzien ca € 10.000   Totaal: € 155.000

Interventie	Meetbaar resultaat
Meedoen aan een visieeltraject van de VNG	Herijking van de opdracht aan het Sociaal Team + transitieplan/ontwikkelaanpak
Dit is een traject van 12 weken waarbij we met behulp van de VNG de toegang tot het sociaal domein optimaliseren. De organisatie en versterking van de toegang tot het sociaal domein kent door de complexiteit knelpunten. Het visieelteam beschikt over kennis over en ervaring met deze knelpunten en pas dit toe in het traject. Gezamenlijk komen we tot een advies en handelingsperspectief voor een optimalisatieproces. Het visieelteam bestaat uit experts die op toegang-specifieke thema's deelnemen. Zij faciliteren het gesprek tussen bestuurders, ambtenaren en de uitvoering en benoemen de strategische uitdagingen die ze zien. Een randvoorwaarde is dat er ambtelijk (zowel op beleidsniveau als binnen het Sociaal Team) en bestuurlijk draagvlak is om hier aan deel te nemen.	

⁸ Jeugdhulp bij de huisarts (2019). Onderzoek naar inzet en effect van praktijkondersteuner Jeugd.

Interventie	Meetbaar resultaat
Maatwerkaanbod vrij toegankelijk (binnen ST of via lumpsumbekostiging van aantal aanbieders) organiseren	25% van de jeugdigen met een indicatie begeleiding wordt geholpen door het Sociaal Team of is van specialistische begeleiding afgeschaald naar reguliere begeleiding.
Dit houdt in dat we veelvoorkomende lichte ambulante hulp en ondersteuning zoveel mogelijk vrij toegankelijk aanbieden. Er wordt wel een lichte toets gedaan of iemand tot de doelgroep behoort, maar er wordt geen beschikking afgegeven. De focus komt dan meer te liggen op de hulpverlening zelf. Deze zorg is zoveel mogelijk groepsgericht. Een manier om dit te organiseren is om deze zorg te laten uitvoeren door het Sociaal Team. In 2023 gaven we ruim € 1,5 miljoen uit aan ambulante jeugdhulp. Voor ambulante jeugdhulp zijn we als gemeente verantwoordelijk voor meer dan de helft van de verwijzingen. Hier kunnen we dus zelf op sturen en maatregelen op inzetten. Bijvoorbeeld door regie te voeren en kritisch te kijken naar het effect van de begeleiding of door de duur en het volume van de indicaties te beperken, waar nodig nazorg vanuit het Sociaal Team te bieden en door de inzet van ervaringsdeskundigen.	

Risico	Maatregel
Impact van deze interventie op het Sociaal Team is groot. De basis op orde hebben is een belangrijke randvoorwaarde. Daarnaast vraagt het een visie op de taakopvatting en rol van alle medewerkers van het Sociaal Team en samenwerking met het team leefbaarheid (wie doet wat).	2024 nemen om de basis op orde te krijgen. Starten met een traject visieleren toegang Sociaal Domein met als doel om samen met bestuurders, ambtenaren en uitvoerende professionals te komen tot een gezamenlijk (handelings)perspectief en draagvlak voor de ontwikkelrichting.
Vanwege de beweging naar 'zo thuis mogelijk opgroeien' en de afbouw van residentiele zorg, is er een risico dat de druk (en daarmee de kosten) op ambulante hulp groeit omdat jeugdigen met de meest complexe problematiek thuis blijven wonen.	Zorgen voor voldoende expertise binnen het Sociaal Team (onveiligheid, GGZ expertise multiproblematiek etc.)

Potentiële besparing
In 2023 gaven we ca. € 1,5 miljoen uit aan ambulante jeugdhulp. We zijn als gemeente verantwoordelijk voor ca. 75% van de verwijzingen en ca. € 900.000 aan kosten. Indien we 25% van de jeugdigen kunnen helpen binnen het Sociaal Team, kan dit ca. € 225.000 aan besparing opleveren.
Investing
Om dit te kunnen opvangen binnen het Sociaal Team, zal er in eerste instantie extra capaciteit kosten. Op termijn zal het ook tijd en inzet besparen die nu besteed wordt aan het afgeven van beschikkingen. Er is € 130.000 per jaar beschikbaar om deze transformatie in gang te zetten.

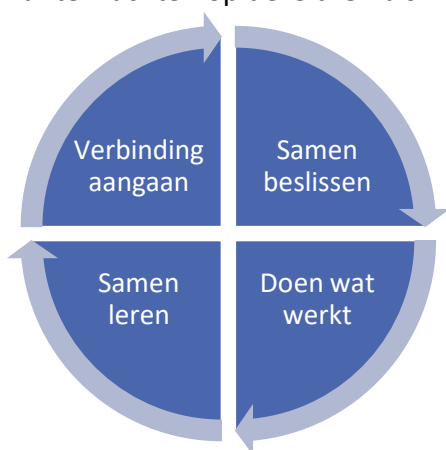

5 Kwaliteitsverbetering, blijvend leren en data gedreven werken

Jeugdigen en ouders moeten er vanuit kunnen gaan dat zorg die ze ontvangen passend is en daadwerkelijk helpt. Om ervoor te zorgen dat we de ambities uit de Hervormingsagenda kunnen realiseren, is het cruciaal om een cyclus van leren, verbeteren en reflecteren te creëren, gebaseerd op data en praktijkervaring. Alle partijen die betrokken zijn bij de Hervormingsagenda hebben daarin een verantwoordelijkheid. Er zijn binnen de jeugdhulp veel kaders en richtlijnen, maar deze sluiten niet altijd op elkaar aan en worden niet door iedereen onderschreven. Een doel van de Hervormingsagenda is om de huidige vrijblijvendheid rond kennisontwikkeling en -toepassing te doorbreken.

5.1 Wat gebeurt er op landelijk niveau?

Op landelijk niveau zijn er afspraken gemaakt over een leercyclus van vier leidende principes waardoor leren en verbeteren een vanzelfsprekend worden. Deze leercyclus krijgt net als het data gedreven werken een plek in de programmastructuur van de Hervormingsagenda Jeugd. De VNG adviseert om landelijke ontwikkelingen af te wachten op deze thema's.

5.2 Wat doen we regionaal?

Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van jeugdhulp en het waarborgen van de kwaliteit van de uitvoering van de jeugdhulp. Dit doen we onder andere door op regionaal niveau afspraken te maken bij de inkoop van jeugdzorg. Op regionaal niveau voeren we ook gesprekken met strategische aanbieders in het kader van contract- en leveranciersmanagement.

Er komt naar verwachting een regionaal dashboard dat ook nuttige informatie geeft die we lokaal kunnen gebruiken en aanvullend is op ons eigen dashboard.

5.3 Wat doen we lokaal?

De Hervormingsagenda vraagt ook van ons als gemeente dat we een leercyclus op gang brengen op zowel uitvoerend, beleidsmatig als bestuurlijk niveau én tussen deze niveaus. Dit gebeurt voor een deel al door

intervisie en training bij het Sociaal Team, de inzet van kwaliteitsmedewerkers, het evalueren van beleid en structureel overleg tussen teamcoördinatoren Sociaal Team, kwaliteitsmedewerkers en beleidsadviseurs. Belangrijke randvoorwaarde is dat professionals tijd en ruimte krijgen zodat hierin geïnvesteerd kan worden.

Data gedreven werken vormt de basis om een goede analyse te kunnen maken, de uitkomsten met elkaar te duiden en hiervan te leren. Hier hebben we al stappen in gezet door het ontwikkelen van een lokaal dashboard voor jeugd en Wmo voor maatwerkvoorzieningen. Daarnaast is er een analyse op hoofdlijnen gemaakt over de stijgende kosten van de jeugdhulp. Deze analyse gebruiken we vervolgens voor gesprekken met onze maatschappelijke partners, het maken van prognoses en om te komen tot voorstellen voor interventies en maatregelen. Uiteraard is het belangrijk om het inwonersperspectief ook mee te nemen in het data gedreven werken. Op basis van zaken die uit de analyse komen, kunnen we inwoners gericht vragen naar hun ervaringen en daar betekenis aan geven.

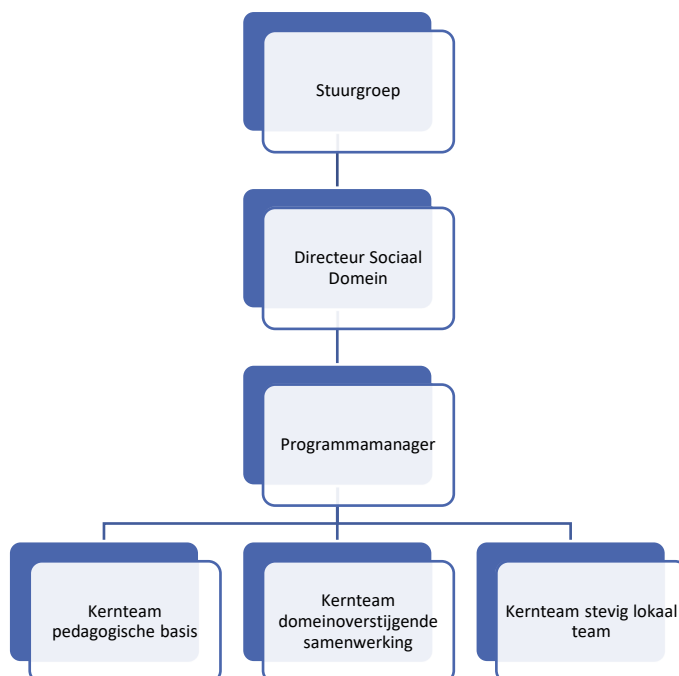
Lokaal zijn we verantwoordelijk voor het uitvoeren van clientervaringsonderzoeken. Dit is sinds 2016 een wettelijke taak van gemeenten en vastgelegd in de Jeugdwet. Onderzocht moet worden wat de ervaringen zijn van cliënten met de gemeentelijke voorzieningen in het kader van de Jeugdwet. Het gaat om welk effect inwoners hebben ondervonden van deze voorzieningen op het gezond en veilig opgroeien. De afgelopen jaren is er voor jeugd door de gemeente Culemborg geen clientervaringsonderzoek (CEO) uitgevoerd. In het kader van de Hervormingsagenda Jeugd en de opgaven die daarmee op ons af komen, is het helpend en belangrijk om onderzoek te doen naar hoe jeugdigen en ouders de jeugdhulp die ze ontvangen ervaren. Wat kunnen we hieruit leren? En wat kunnen we doen om dit te verbeteren? In 2024 starten we daarom met het uitvoeren van een clientervaringsonderzoek jeugd. Goed clientervaringsonderzoek is onderzoek dat benut wordt en betekenisvolle informatie geeft. Het zet aan tot het verbeteren van het beleid, vanuit inwonersperspectief. Dit vraagt dat er een scherp én gezamenlijk antwoord moet komen op de vraag: Wie wil wat weten en hoe willen we deze kennis gebruiken? De voorkeur gaat daarbij uit naar continu meten. De inwoner hoeft dan geen ervaringen te delen over iets wat zich al maanden geleden heeft voorgedaan. De informatie is daarom betrouwbaarder. Bij continu meten wordt het ophalen van cliëntervaringen onderdeel van het werkproces. Door goed te kijken naar het proces dat de gemiddelde inwoner doorloopt, worden logische momenten gekozen waarop ervaringen van inwoners worden opgehaald.

6 Programmastructuur en proces

Om de ambities uit de Hervormingsagenda te realiseren doorlopen we een aantal fasen. In dit hoofdstuk schetsen we onderaan een tijdspad hoe we samen met onze maatschappelijke partners de opgaven waarbij het accent lokaal ligt, gaan vormgeven. Uiteraard beginnen we niet vanaf nul en sluiten we zoveel mogelijk aan bij wat er al is. Vanwege de omvang, het domeinoverstijgende karakter en de besparing die in de kadernota is opgenomen, is een programmatische aanpak nodig. Er is iemand nodig die de samenhang en voortgang op de gehele opgave kan coördineren en de verbindende schakel is. We streven ernaar om de rol van de programmamanager en de ambtelijke capaciteit van de kernteams intern te beleggen. Ook is het nodig om scherpe keuzes te maken waar we (als eerst) de focus op leggen. De looptijd van het programma is 4 jaar.

De programmamanager fungeert als ambtelijk opdrachtnemer en legt verantwoording af aan de stuurgroep (Strategisch Overleg Sociaal Domein). De huidige stuurgroep van het Sociaal Team fungeert als klankbordgroep. De directeur Sociaal Domein is de ambtelijk opdrachtgever. Ambtelijk richten we per thema een kernteam in; dus in totaal 3 kernteams. Hier nemen ook externe partners en mogelijk ervaringsdeskundigen aan deel. Data-gedreven werken en de analyses die hieruit voortkomen, krijgen in de kernteams een plek. Kernteams krijgen hierbij ondersteuning van de business analist Sociaal Domein, die zorgt dat dit onderwerp op de agenda staat en blijft. Data-gedreven werken vormt de basis om de interventies verder uit te werken en te monitoren. Ook de leercyclus zoals omschreven in hoofdstuk 4 zal onderdeel worden van de programmastructuur. De kernteams passen de leercyclus toe en er is iemand eigenaar van dit onderwerp, zodat dit blijvend aandacht krijgt.

Proces en planning voorbereidingsfase	
Wat	Wanneer
Presentatie klankbordgroep raadsleden en partners Sociaal Team	26 juni 2024
Partners Sociaal Team informeren en consulteren	Juli - september
Startnotitie en CV en raadsvoorstel bespreken Poho	26 augustus 2024
Startnotitie vaststellen in het college	10 september 2024
Adviesraad Sociaal Domein	19 september 2024
Startnotitie in de commissie	3 oktober 2024
Startnotitie ter besluitvorming in de raad	17 oktober 2024
Overige partners informeren en consulteren	Na vaststelling startnotitie
Opstellen visie ervaringsdeskundigheid	Na vaststelling startnotitie
Bemensen kernteams	Na vaststelling startnotitie

Proces en planning implementatiefase	
Wat	Wanneer
Opstellen plan van aanpak interventies	z.s.m – Oktober - december
Start programma	Januari 2025
Vaststellen plan van aanpak interventies	Januari 2025
Start interventies	Vanaf januari 2025
Rapporteren voortgang projecten	Juni 2025
Evaluëren en monitoren projecten	Januari 2026
Opleveren voortgangsrapportage	Medio 2026
Opleveren eindrapportage	Najaar 2028

7 Communicatie en participatie

Clëntenorganisaties en jongerenvertegenwoordigers zijn landelijk actief betrokken bij de totstandkoming van de Hervormingsagenda Jeugd. We halen lokaal bij de vakgroep jeugd op wat er leeft in de praktijk en toetsen hoe professionals aankijken tegen de genoemde interventies. Dit nemen we mee in de uitwerking van de plannen. Ook willen we afhankelijk van de opdracht de juiste externe partners betrekken bij het verder vormgeven en uitvoeren van de interventies. Daarnaast willen we aandacht hebben voor de rol van ervaringsdeskundigen op beleid en uitvoerend niveau. Dit heeft meerwaarde omdat een ervaringsdeskundige vanuit het perspectief van de jongeren en ouders kan toetsen of de plannen realistisch zijn en daadwerkelijk bijdragen aan de gewenste verandering. Dit vraagt wel een visie op ervaringsdeskundigheid en een duidelijke opdracht. Op deze manier borgen we dat we de juiste dingen doen, die aansluiten bij de mensen om wie het gaat. Dit maakt dat we niet kiezen voor een uitgebreid participatietraject met inwoners. We zullen wel een stakeholderanalyse maken om te bepalen welk belang een stakeholder heeft bij de interventies en hoe de communicatie verloopt.

Betrokken actoren intern	Betrokken actoren extern
- Teamcoördinatoren Sociaal Team - Medewerkers Sociaal Team - Kwaliteitsmedewerker jeugd - Business Analist Sociaal Domein - Teamleider Sociaal Team - Teamleider Maatschappelijke Opgaven - Directeur Sociaal Domein - Wethouder Sociaal Domein - Strategisch adviseur Sociaal Domein - Team Maatschappelijke Opgaven - Communicatieadviseur - Team Veiligheid - Financieel adviseur	- Huisartsen - Regio gemeenten - Adviesraad Sociaal Domein - Ervaringsdeskundigen - Onderwijs en samenwerkingsverband - Stichting JIM werkt - Ervaringwijzer (clientervaringsonderzoek) - Elk Welzijn - Santé partners - MEE Vivenz - 5 grote lokale jeugdhulpaanbieders (Perspectief Psychologenpraktijk VOF, Stichting Karakter, Speltherapiepraktijk de Spiegel, Entrea Lindenhout, Atlas jeugdhulp)

Betrokkenen krijgen ieder een rol in de totstandkoming van de plannen voor de Hervormingsagenda:

- Besluitvorming startnotitie (College en raad)
- Concept plannen voor uitvoeren van interventies toetsen (partners, klankbordgroep)
- Uitwerking en uitvoering van de interventies (Gemeente en partners)

8 Risico's

In dit hoofdstuk benoemen we de belangrijkste risico's die kleven aan de Hervormingsagenda Jeugd en hoe we hiermee omgaan.

Risico	Beheersmaatregel
Met het instemmen met de Hervormingsagenda hebben we als gemeente een inspanningsverplichting om de besparing te realiseren. De haalbaarheid van deze besparingsopgave is echter met veel onzekerheid en beperkte maakbaarheid omgeven. De vraag is of de Hervormingsagenda tot een wezenlijke besparing zal leiden als er bezuinigd gaat worden op de sociale basis of als er onvoldoende middelen zijn om te investeren.	Investeren en besparingen zo goed mogelijk in beeld brengen, zodat we het kunnen onderbouwen als zaken anders lopen en bij kunnen sturen waar mogelijk. Daarnaast aandacht blijven vragen voor de steeds knellender financiële positie van gemeenten en de besparingsopgave van de agenda, die het ingewikkeld maken om te investeren.
Er is een spanningsveld tussen landelijke kaders, regionale samenwerking en de lokale (beleids-)vrijheid en praktijk. Er is onduidelijkheid over de invulling van het vraagstuk van de reikwijdte van de Jeugdwet en de betekenis daarvan voor de opdracht en ontwikkeling van de lokale teams. Tegelijkertijd wordt er veel hoop gevestigd op de pedagogische basis en het afbakenen van wat jeugdhulp is in verordening en beleidsregels. De neiging die hiermee gepaard kan gaan is dat we de focus leggen op regels, de 'systeemwereld' en de neiging om zaken te beheersen en bureaucratiseren.	Niet wachten tot de Jeugdwet wordt aangepast (zal niet eerder dan 2026 zijn). Waar nodig aanpassingen doen in de verordening en beleidsregels. De focus leggen op concrete interventies die met beperkte inzet en investeringen veel impact hebben op de leefwereld van jeugdigen.
De Hervormingsagenda Jeugd is een grote veranderopgave in cultuur en gedrag. De praktijk is weerbarstig en de maakbaarheid van het Sociaal Domein is beperkt. De sociale basis en een stevig lokaal team kunnen niet alles oplossen. Er zijn in de samenleving hoge verwachtingen van hulpverleners en professionele zorg. We opereren als gemeente in een complex veld met veel uitdagingen waar we niet altijd invloed op hebben. Daarnaast spelen er	Verwachtingen temperen en transparant uitdragen dat alleen de meest kwetsbare jeugdigen in aanmerking komen voor jeugdhulp en dat inwoners zelf veel (meer) kunnen doen en we daarbij samen met maatschappelijke partners ondersteunen.

problemen elders in de keten (onderwijs, volwassenenzorg, inkomen en wonen) waar we als gemeenten beperkt invloed op hebben.	
De uitvoering is al zwaar belast en de ambtelijke capaciteit beperkt. Ook is er schaarste op de arbeidsmarkt. Dit heeft invloed op de uitvoering van de agenda en het tempo waarmee we maatregelen kunnen doorvoeren. Bepaalde interventies en de beweging van de Hervormingsagenda die inzet op meer hulpverlening vanuit het Sociaal Team, kost extra inzet. Indien daarvoor geen extra formatie aan het Sociaal Team wordt toegevoegd, zal dit consequenties hebben voor de mate waarin de interventies kunnen worden uitgevoerd.	Samen met partners, professionals en beleidsadviseurs de plannen verder uitwerken en gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen. Dit vraagt om voldoende tijd en een urgentiebesef bij degenen die gaan deelnemen aan de kernteams en om het maken van keuzes wat we níet gaan doen. In kaart brengen hoeveel extra formatie er nodig is bij het Sociaal Team.
Het gebrek aan afstemming tussen de Hervormingsagenda Jeugd, het Toekomstscenario voor Kind- en Gezinsbescherming, het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven akkoord (GALA). Er is veel overlap tussen deze landelijke akkoorden. In de basis gaat het allemaal over hoe we domeinoverstijgend kunnen samenwerken en de zorg op lange termijn betaalbaar kunnen houden.	Zorgen dat we zoveel mogelijk aansluiten bij wat er al is en dat de juiste mensen vertegenwoordigd zijn in de werkgroepen, zodat we voorkomen dat er dingen naast elkaar gebeuren zonder dat we dit van elkaar weten. De programmanager krijgt de opdracht om deze samenhang te bewaken en aan te jagen.

Relevante financiële ontwikkelingen

De gemeente Culemborg staat aan de vooravond van forse bezuinigingen die ook het sociaal domein raken en met name consequenties heeft voor het aanbod binnen de pedagogische basis.

1. Door de verwachte bezuiniging binnen het onderwijsachterstandenbeleid (€ 200.000) wordt het aanbod voor een kwetsbare jonge doelgroep versoberd.
2. Incidentele rijksmiddelen vanuit het nationaal onderwijsprogramma zijn bijna uitgenut, waardoor de tijdelijke impuls aan het jongerenwerk (€ 35.000) en het schoolmaatschappelijk werk (€ 80.000) vanaf 2025 (jongerenwerk) en 2026 (schoolmaatschappelijk werk) weer wordt versoberd omdat er geen ruimte is in de gemeentebegroting om dit structureel op te vangen.
3. Indien het voorstel om het subsidieprogramma 2025 te bevriezen doorgang vindt (en daarmee hogere aanvragen – zoals Buurtgezinnen - niet te honoreren en we daarnaast geen indexatie toepassen) betekent dit in feite een kleine bezuiniging op de activiteiten binnen de pedagogische basis.
4. Vanaf schooljaar 2024/2025 zal het aanbod binnen het Brede School Programma (extracurriculum voor basisschoolleerlingen) worden versoberd omdat er andere wettelijke eisen worden gesteld aan de besteding van deze gelden die de gemeente ontvangt vanuit het Rijk.

Ook binnen het onderwijsdomein, de belangrijkste vindplek van jeugdigen, zien we (financiële) ontwikkelingen (lees: versobering) die gevolgen hebben voor de pedagogische basis.

5. Vanaf schooljaar 2024/2025 stopt de financiering van de Gelijke Kansen Alliantie. Het is onduidelijk of we in aanmerking komen voor de volgende subsidieronde door veranderde criteria van het rijk. In schooljaar 2022/2023 en 2023/2024 was hiervoor € 100.000 beschikbaar. Deze middelen werden ingezet op de 3 scholen met de hoogste achterstand scores voor extra lesaanbod.
6. Scholen in Culemborg komen niet in aanmerking voor de rijkssubsidie 'Brugfunctionaris'. Deze subsidieregeling heeft als doel dat scholen iemand met een brugfunctie kunnen inzetten die laagdrempelig bereikbaar is voor het gezin. Zo krijgt het gezin vroegtijdig hulp bij vragen en zorgen die niet direct met onderwijs te maken hebben en kunnen leerlingen beter tot ontwikkeling en leren komen. Scholen in Culemborg komen niet in aanmerking omdat wordt gekeken naar de mate van onderwijsachterstanden van de school. Op alle Culemborgse scholen is deze achterstandsscore te laag (wat op zichzelf positief is) om in aanmerking te komen.

9 Financiën en personeel

De Hervormingsagenda jeugd heeft grote financiële impact en zal leiden tot een wijziging van de meerjarenbegroting vanaf 2025. Landelijk is afgesproken dat de gemeenten de besparing uit de Hervormingsagenda volledig verwerken in hun begrotingen. Om de doelen uit de Hervormingsagenda te halen en ons in te spannen om op lange termijn kosten te besparen, zullen we investeringen moeten doen om de interventies te kunnen uitvoeren (€ 300.000 per jaar). De kosten gaan voor de baten uit. Op basis van de landelijke afspraken uit de Hervormingsagenda moet de gemeente Culemborg € 1,4 miljoen besparen. Dit is met een ingroeipad opgenomen in de kadernota (€ 700.000 in 2026, oplopend tot € 1,4 miljoen in 2027). Deze bedragen zijn verwerkt in de kadernota en zullen worden verwerkt in de begroting. Het landelijke bedrag van € 1,4 miljoen besparen is het streven, maar of we dit kunnen realiseren is van veel factoren afhankelijk waar we als gemeente beperkt op kunnen sturen.

Om de doelen uit de Hervormingsagenda en de daarmee gepaard gaande besparing te halen, is er extra ambtelijke capaciteit nodig, met name in het Sociaal Team. Hier is een bedrag voor opgenomen binnen de € 300.000 aan investering, maar mogelijk is er op termijn meer nodig. Dit hangt onder andere af van de keuzes die er worden gemaakt ten aanzien van de taakopvatting van de medewerkers uit het Sociaal Team. Er zullen daarnaast nog keuzes gemaakt moeten worden welke interventies we wel en niet gaan uitvoeren binnen het beschikbare budget van €300.000 en de beschikbare ambtelijke capaciteit.

Er is landelijk een externe, onafhankelijke commissie in het leven geroepen die de uitvoering van de Hervormingsagenda volgt en hierover zwaarwegend advies uitbrengt uit aan het Rijk en de VNG. De commissie monitort de voortgang van de afspraken in de Hervormingsagenda, brengt de ontwikkeling van de uitgaven in beeld en bekijkt of alle partijen de inspanning leveren die is afgesproken. Ook beoordeelt de commissie of de uitvoering van de maatregelen daadwerkelijk leidt tot de beweging in de jeugdzorg die de partijen met elkaar beogen. Begin 2025 komt de commissie met een tussentijdse evaluatie van de uitvoering van de Hervormingsagenda. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de maatregelen die in de Hervormingsagenda Jeugd benoemd staan waarop een financiële besparing te behalen valt. Niet alle maatregelen zijn te scharen onder een thema uit de Hervormingsagenda.

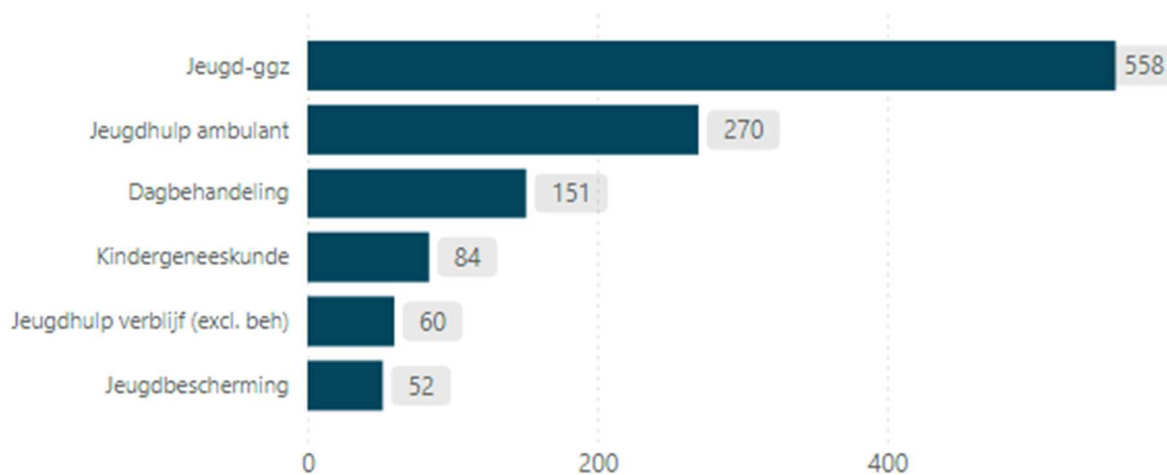
Maatregel	Lokaal of regionaal
Versterken normale leven/veerkracht jeugdigen en hun omgeving	Lokaal
Afbakening reikwijdte	Lokaal
Invoeren doorbraakmethode	Lokaal
Brede invoering jeugdconsulenten bij de huisarts	Lokaal
Beperking verwijzing naar niet gecontracteerd aanbod	Lokaal
Regionalisering	Regionaal
Voorkomen en verkorten residentiele zorg	Lokaal/regionaal
Frictiekosten voorkomen en verkorten residentiele zorg	Regionaal
Normaliseren en voogdijondersteuning	Lokaal/regionaal
Selectie en contractering	Regionaal
Tariefdifferentiatie	Regionaal
Standaardisatie uitvoering	Regionaal

Bijlage 1: Cijfers jeugdhulp 2023

Soort zorg

Het aantal actieve cliënten per product(categorie)

Het overgrote deel van de jeugdigen krijgen jeugd-GGZ, ambulante hulp (begeleiding) of behandeling.

Aantal jeugdigen per verwijzer

Verwijzer	Cliënten	%
Huisarts	529	59%
Gemeente	348	39%
Medisch specialist	102	11%
Rechter, Officier van Justitie, functionaris Justitiële jeugdinrichting	52	6%
Jeugdarts	47	5%
Gecertificeerde instelling	44	5%
Gemeentelijke toegang	7	1%
Totaal	890	100%

Kosten per verwijzer

Verwijzer	Gedeclareerde waarde	%
Gemeente	€ 3.549.646	43%
Huisarts	€ 1.759.740	22%
Gecertificeerde instelling	€ 1.450.015	18%
Medisch specialist	€ 730.983	9%
Rechter, Officier van Justitie, functionaris Justitiële jeugdinrichting	€ 362.236	4%
Jeugdarts	€ 268.746	3%
Gemeentelijke toegang	€ 44.396	1%
Totaal	€ 8.165.761	100%

Kosten per zorgaanbieder

Gedeclareerde waarde per zorgaanbieder

Bijlage 2: Overzicht investeringen en besparingen interventies

Investerings	Potentiële besparing	Resultaat
Algemeen		
Investeren in kwaliteit en blijvend leren: Clientervaringsonderzoek € 11.000	n.v.t	-€ 11.000
	Totaal	€ -11.000
Pedagogische basis		
Jouw Ingebrachte Mentor € 8000,- (Training 20 deelnemers)	30.000 per traject (schatting 4 succesvolle trajecten per jaar) € 120.000	€ 112.000
Domeinoverstijgende samenwerking		
Sturen op verminderde inzet verlengde jeugdzorg € 0 (doen we uit bestaande formatie)	€ 300.000	€ 300.000
Stevig Sociaal Team		
Jeugdondersteuner: 1 fte € 155.000	€ 421.066	€ 266.066
Maatwerkaanbod vrij toegankelijk organiseren: € 130.000 (extra formatie ST, investeren in bestaanszekerheid, bekostiging inzet pedagogische basis, inzet ervaringsdeskundigen)	€ 225.000	€ 95.000
Totaal: € 304.000	€ 1.066.066	€ 762.066

